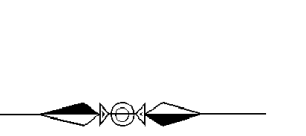

עין משפט‏^{**גר מצוה**}

עַיִן מִשְׁפָּט מִיּוֹם פִּי־הַ מַהֲלֵי סוּכָה הַלָּכָה הַ סִּמּוֹג עֹשִׂין מִגַּ טוֹשָׁע אֶל־מִסִּי תִרְכַּט סַעֲיָף ג: פ ב מִיּוֹם שֶׁס הַלָּכָה ד טוֹשָׁע שֶׁס סַעֲיָף ד:

רבינו חננאל

אמרי משמיה דרב סיככה בחיצין זכרים כשרה. אלו עצים הן הן עשרין לעשות מהן חצים ואם העצים הללו נכנסין בברזל כשרים לעשות בהן אבל אם חקוקים והן נכנסין בהן כיון שיש להם חלל כדי ליכנס בו החץ ולמלאותו עכשיו כיון שיש בו בית קבול חשובין ככלים ומקבלין טומאה ופסולין הן לסיכוך כמשנתנו שאין מסככין אלא בִּדְבַר שאינו מקבל טומאה. **אניצי** פשתן. פשתים דדייק ונפיץ העומד לטויה. **הרצנין**. פשתי העץ דליתיה לא דייק ולא נפיץ הושני לא איפרשא היכי נינהו. **שושי ושואצרי**. שמות עצי השדה ושוצרי מפורש שריחם רע.

יב:

סוכה

פרק ראשון

סוכה

אין מסככין זהן ולא קמני אינה סוכה משמע מדאורייתא סוכה היא הלכך על כרחך צמניחן עכשיו לשם סכך קאמר ומדרבנן ולא צנמלך על המונחין ועומדין דפסולה מדאורייתא וגזי חוטט בגדיש קמני אינה סוכה משמע לגמרי אינה סוכה דפסולה מדאורייתא אלמא צשלא נענע הסכך לשם סוכה קאמר אצל נענע כשר דהא אסיק אדעמיה ומיקן וליכא למיגזר זה משום זימנא אחריתי שהרי המעוות תיקן וכל שכן שלא יעוות: סככה בחיצים. צית יד של חלים פלקיי"ש צלע"ו: זכרים. כעין שלנו שתוצין אותה צצית קיבול של תך: כשרה. דלע"ג דכלים נינהו פשוטי כלי עץ אין מקצלין טומאה: נקבות. שיש נקצ צראשו והתך עשוי כמרלע ויכנס לתוך הנקצ הוו להו מקצלין שצכלי עץ ורחויין לקבל טומאה ופסולה: העשוי לַמַּלְאוֹת. מילוי עולם שלא להתרוקן עוד: אמר רבה בר בר חנה. שמעתי ג' דצרים מר' יוחנן השנים פירש והשלישי השיב איני יודע: **סככה באניצי פשתן פסולא**. שכן ראויה לטמא צנגעים כדאמר צצמה מדליקין (שבת דף כו:׀) האונך^[א] של פשתן משיתלצנו (פירוש חניני^[א]) לאחר שתיקנו צמסרק שקורין לרצי"ש ועשאן אונך שקורין רישט"א: בהוצני

פשתן. שמעתי מר' יוחנן כשרה דהיינו כשהוא צהונין שלו כמו שגדל ולא נשרה צמי המשרה ולא נופץ צמכתשת: והושני פשתן איני יודע. אס כשרה או פסולה: והושני עצמן איני יודע. מאי קרי ר' יוחנן הושני: מה נפשך. לפרש צהס: שמא דייק. צמכתשת ולא נפיץ צמסרק קרי הושני ואמר צהו איני יודע: אב"ל תרי. שרוי צמי המשרה: וְלֹא דייק. הוי צכלל הוצני כי ההוא דלא תרי ולא דייק וכשרה: או דִּלְמָא תרי וְלֹא דייק גמי הושני קרי לָהּ. ואף הן צכלל ספיקא ולא הוה פשיטא ליה להכשיר אלא צדלא תרי ולא דייק: שושי. פליי"א צלע"ו: שווצרי. ארניז"א צלע"ו^[א]. שושי ושוצרי מיני ירקות ורצי מכיר פירש שוצרי ארצ"א שקורין פלקיר"א והוא שעליו רחצין וגדל ציערים: **מסכבין בהם**. שאינם מקצלין טומאה לפי שאינן מאכל אדם: דסרי

משעתן שר"ל שהפשתן עֲלָמו מטמא צנגעים קודם טווייה ולפירושו אחיא שמעתין כרצי יהודה דפלוגתא היא צמסכת נגעים פרק י"א (מ"ח) ומיייתי לה צפרק צמה מדליקין (סז) דתנן שתי וערב מטמא צנגעים מיד דצרי ר"מ רצי יהודה אומר השתי משישלק והערב מיד והאונך של פשתן משיתלצנו ותמיהה היאך פשתן מטמא צנגעים לשום תנא הא שתי וערב כתיב ועוד דנמנא רצי יהודה מיקל טפי מרצי מאיר צשתי ומחמיר צאונך וכי תימא צאונך לא פליגי ושמעתין ככולי עלמא אכתי^[א] מאחר דנראה לטמא צנגעים כשהוא אונך היאך יונא שתי מידי טומאה עד שישלק ועוד דאמרין צפרק צמה מדליקין (סז) סומכוס אומר סיככה צטווי פסולה מפני שצטמא צנגעים כמאן כי האי תנא דתנן ומיייתי מתניתין דנגעים משמע צהדיא דאין מטמא צנגעים אלא טווי ומייהו צההוא שמעתא גופא פי' צקונטרס אונך של פשתן שלא נטוה ורואה לומר דפליגי ועוד קשיא דקאמרין התם אמר אבי ר' שמעון צן אלעזר וסומכוס אמרו דבר אחד רצי שמעון צן אלעזר הא דאמרן דקמני התם ר' שמעון צן אלעזר אומר כל היונא מן העץ אין צו משום שלש על שלש ומסככין צו חוץ מפשתן והשתא היאך אמרו דבר אחד הא מיפלג פליגי דסומכוס טווי קאמר ור' שמעון צן אלעזר דאשכתן רצי יהודה דמטמא אונך צנגעים לכך נראה כמו שפירש צערוך דאונך הוא מטוה של פשתן ושתי וערב דקאמר ר"מ היינו צצמר שניכר צו מהו ערב מהו שתי שזה טווי כלפי היד וזה טווי כלאתר יד אצל דפשתן הכל שוה ואין ניכר ורצי אלעזר^[א] צפ"ק דמסכת ע"ו (דף יו:׀) דחייתו ליה תרי קיצורי ואמרי ליה הי דשתיה הי דערבא יש לפרש צשל צמר שהדצר ניכר אי גמי צשל פשתן ולצקיאין כגון רצן של טרסיים ניכר איזה ראוי לשתי ואיזה ראוי לערב ואניצי פשתן גמי אומר ר"ת שהוא מטוה ור"ש צן אלעזר וסומכוס צטווי דווקא מיירי אצל קשה דצמס' נדרים פ' ר' אליעזר אומר פותחין (דף קו:׀) דאמרין שמא שעה נאה דומה לאניצי פשתן (ואינה ראויה כלל^[א]) ועוד תניא צספרי (פרשת חטא) יכול לא יציא גיזי צמר ואניצי פשתן ויתחמס צהן ת"ל שעטנו משמע דאניצי פשתן דומיא דגיזי צמר שלא נטוה ועוד סוגיא דשמעתין מוכחא דהוא פשתן שלא נטוה ודייק ונפיץ מדקאמר צהוניי פשתן כשרה צהושני פשתן איני יודע ומשמע דמספקא ליה צתרי ולא דייק ודייק ולא נפיץ מכלל דדייק ונפיץ פשיטא ליה דפסולה והיינו אניצי לכן נראה דאניצי פשתן ודאי לאו טווי הוא ולע"ג דאינו מטמא צנגעים הואיל וקרוצ הוא לטומאה גזר צהו רצנן לפוסלו לסכך כדאשכתן לקמן (טו.) דאיכא דפסיל נסרים משופין משום גזירת כלים ואפילו מאן דמכשר התם מצי למיפסל הכא והא דקאמר סומכוס סיככה צטווי פסולה מדאורייתא קאמר והוא הדין כשאין טווי מדרבנן כדקאמר ר' שמעון צן אלעזר חוץ מפשתן דמשמע פשתן כגון אניצי ואמרו דבר אחד דקאמר משום דלר' יהודה דאין מטמא צנגעים עד שיתלצנו לא מיפסלי אניצי לסוכה כיון דרחוקין מטומאה אצל סומכוס קאמר סיככה צטווי דמשמע מיד ואפילו תימנ' לומר דפסיל ר' יהודה מדרבנן קודם ליצון כמו ר"ש צן אלעזר קודם טווייה על כרחך סומכוס מדאורייתא קאמר מדקאמר מפני שצטמא צנגעים והא דלא קאמר ר' שמעון צן אלעזר וסומכוס ור' מאיר אמרו דבר אחד צסדר המשנה אין כתיב דצרי ר' מאיר צמס' נגעים וכ"ש דניחא טפי הא דקאמר כמאן כי האי תנא ולא קאמר כמאן כר"מ ועוד משום דר' מאיר לא איירי צסיכוך לע"ג דהא צזהא תליא דכיון דמטמא מיד א"כ יפסול לסכך מדרבנן צאניצי פשתן ולעולם אונך של פשתן דר' יהודה טווי כדפירש הערוך ונ"ע ועוד י"ל דרבנן דפליגי עליה דסומכוס סצרי סיככה צטווי כשרה לע"ג דמטמא צנגעים דקסצרי דלא שייך למילף מפסולת גורן ויקצ לפסול דצצר המטמא צנגעים מאחר דאין מטמא צשאר טומאות והיינו אמרו דבר אחד צמה שאין מסככין דצצר המטמא צנגעים דליכא למימר דחוץ מפשתן דקאמר ר"ש צן אלעזר צצגד פשתן איירי וכרבנן כמו אין צו משום שלש על שלש דהיינו צגד דהא לאו מלתא היא דצההוא גמי הי"ק כל היונא מן העץ אין צו משום שלש על שלש חוץ מן היונא מן הפשתן: אפקותא

אין מסכבין בהן. צתחילה משום גזירת אונר לא גרסינן לכתחילה **דדיעצד** גמי לא מהני מדרבנן מדקאמר הא מדאורייתא שפיר דמי משמע אצל מדרבנן לא וא"ת והא גצי דבר המקצל טומאה ואין גידולו מן הארץ קמני מתניתין (לעיל דף יא.) אין מסככין צו אף על גצ דדיעצד גמי אינה סוכה אפילו מדאורייתא וי"ל דשאני התם דליכא למיטעי ומהא דקמני מתניתין ואס היו מותרות^[א] כשרות לא מצי למידק מידי דאפילו תחילתו הניחן ליעצן מהני התרתן כאלו הוא נענוע **דלעיל: בחיצים** זכרים כשרה. לא דמו לשאר פשוטי כלי עץ כמו דף של נחתומין דפרק המוכר את הצית (צ"צ דף קו.) דמקצל טומאה מדרבנן דהני אפילו מדרבנן טהורין כדפרישית לעיל (דף ה.) גצי מסגרתו למעלה היתה: **בנקבות** פסולא. קצת תימה כיון דעשוי למלאות הי"ל גולמי כלי עץ דטהורים^[א] כמו קתא דסכינא עד שלא שס הצרזל:

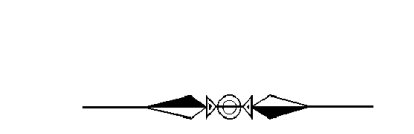
מהו דתימא בית קיבול העשוי למלאות לא שמייה בית קיבול קמ"ו.^[א] משמע מהכא דשמייה קיבול וקשה לפירוש הקונטרס דסוף ארבע מיתות (סנהדרין דף סח.) גצי כדור ואימוס דפירש שס צקונטרס דנחלקו

ר' אליעזר וחכמים צסדר טהרות דחכמים אומרים אין מקצלין טומאה לפי שכלי עזר אין מקצל טומאה אלא אס כן יש לו צית קיבול דחיתקש לשק והאי הואיל וקיבולו נעשה למלאות ולהיות מילואו לחוכו עולמית לא שמייה צית קיבול ור' אליעזר אומר מקצלין טומאה דשמייה צית קיבול ולפירושו אחיא מסקנא דשמעתין כר' אליעזר ורצי אליעזר שמותי הוא ודוחק לומר דהכי קאמר קמשמע לן דכי האי דחייץ שמייה צית קיבול לפי שפעמים שנוטלין הצרזל מן העץ ועוד קשיא מהא דתניא צמס' כלים פ' י"ח (מ"ח) התפילין ד' כלים ואין לך עשוי למלאות יוחר מתפילין וצסנהדרין הארכתי^[א] וצמסכת כלים פרק כ"ו (מ"צ) אמתניתין דנרור המעות ר' אליעזר מטמא וחכמים מטהרין: **באניצי** פשתן. פי' צקונטרס סכך ראוי לטמא צנגעים כדאמר פ' צמה מדליקין (שבת דף כו:׀ וסז) האונך^[א] של פשתן

משיתלצנו פירוש חניני פשתן לאחר שתקנו צמסרק שקורין לרני"ש צלע"ו משמע שר"ל שהפשתן עֲלָמו מטמא צנגעים קודם טווייה ולפירושו אחיא שמעתין כרצי יהודה דפלוגתא היא צמסכת נגעים פרק י"א (מ"ח) ומיייתי לה צפרק צמה מדליקין (סז) דתנן שתי וערב מטמא צנגעים מיד דצרי ר"מ רצי יהודה אומר השתי משישלק והערב מיד והאונך של פשתן משיתלצנו ותמיהה היאך פשתן מטמא צנגעים לשום תנא הא שתי וערב כתיב ועוד דנמנא רצי יהודה מיקל טפי מרצי מאיר צשתי ומחמיר צאונך וכי תימא צאונך לא פליגי ושמעתין ככולי עלמא אכתי^[א] מאחר דנראה לטמא צנגעים כשהוא אונך היאך יונא שתי מידי טומאה עד שישלק ועוד דאמרין צפרק צמה מדליקין (סז) סומכוס אומר סיככה צטווי פסולה מפני שצטמא צנגעים כמאן כי האי תנא דתנן ומיייתי מתניתין דנגעים משמע צהדיא דאין מטמא צנגעים אלא טווי ומייהו צההוא שמעתא גופא פי' צקונטרס אונך של פשתן שלא נטוה ורואה לומר דפליגי ועוד קשיא דקאמרין התם אמר אבי ר' שמעון צן אלעזר וסומכוס אמרו דבר אחד רצי שמעון צן אלעזר הא דאמרן דקמני התם ר' שמעון צן אלעזר אומר כל היונא מן העץ אין צו משום שלש על שלש ומסככין צו חוץ מפשתן והשתא היאך אמרו דבר אחד הא מיפלג פליגי דסומכוס טווי קאמר ור' שמעון צן אלעזר דאשכתן רצי יהודה דמטמא אונך צנגעים לכך נראה כמו שפירש צערוך דאונך הוא מטוה של פשתן ושתי וערב דקאמר ר"מ היינו צצמר שניכר צו מהו ערב מהו שתי שזה טווי כלפי היד וזה טווי כלאתר יד אצל דפשתן הכל שוה ואין ניכר ורצי אלעזר^[א] צפ"ק דמסכת ע"ו (דף יו:׀) דחייתו ליה תרי קיצורי ואמרי ליה הי דשתיה הי דערבא יש לפרש צשל צמר שהדצר ניכר אי גמי צשל פשתן ולצקיאין כגון רצן של טרסיים ניכר איזה ראוי לשתי ואיזה ראוי לערב ואניצי פשתן גמי אומר ר"ת שהוא מטוה ור"ש צן אלעזר וסומכוס צטווי דווקא מיירי אצל קשה דצמס' נדרים פ' ר' אליעזר אומר פותחין (דף קו:׀) דאמרין שמא שעה נאה דומה לאניצי פשתן (ואינה ראויה כלל^[א]) ועוד תניא צספרי (פרשת חטא) יכול לא יציא גיזי צמר ואניצי פשתן ויתחמס צהן ת"ל שעטנו משמע דאניצי פשתן דומיא דגיזי צמר שלא נטוה ועוד סוגיא דשמעתין מוכחא דהוא פשתן שלא נטוה ודייק ונפיץ מדקאמר צהוניי פשתן כשרה צהושני פשתן איני יודע ומשמע דמספקא ליה צתרי ולא דייק ודייק ולא נפיץ מכלל דדייק ונפיץ פשיטא ליה דפסולה והיינו אניצי לכן נראה דאניצי פשתן ודאי לאו טווי הוא ולע"ג דאינו מטמא צנגעים הואיל וקרוצ הוא לטומאה גזר צהו רצנן לפוסלו לסכך כדאשכתן לקמן (טו.) דאיכא דפסיל נסרים משופין משום גזירת כלים ואפילו מאן דמכשר התם מצי למיפסל הכא והא דקאמר סומכוס סיככה צטווי פסולה מדאורייתא קאמר והוא הדין כשאין טווי מדרבנן כדקאמר ר' שמעון צן אלעזר חוץ מפשתן דמשמע פשתן כגון אניצי ואמרו דבר אחד דקאמר משום דלר' יהודה דאין מטמא צנגעים עד שיתלצנו לא מיפסלי אניצי לסוכה כיון דרחוקין מטומאה אצל סומכוס קאמר סיככה צטווי דמשמע מיד ואפילו תימנ' לומר דפסיל ר' יהודה מדרבנן קודם ליצון כמו ר"ש צן אלעזר קודם טווייה על כרחך סומכוס מדאורייתא קאמר מדקאמר מפני שצטמא צנגעים והא דלא קאמר ר' שמעון צן אלעזר וסומכוס ור' מאיר אמרו דבר אחד צסדר המשנה אין כתיב דצרי ר' מאיר צמס' נגעים וכ"ש דניחא טפי הא דקאמר כמאן כי האי תנא ולא קאמר כמאן כר"מ ועוד משום דר' מאיר לא איירי צסיכוך לע"ג דהא צזהא תליא דכיון דמטמא מיד א"כ יפסול לסכך מדרבנן צאניצי פשתן ולעולם אונך של פשתן דר' יהודה טווי כדפירש הערוך ונ"ע ועוד י"ל דרבנן דפליגי עליה דסומכוס סצרי סיככה צטווי כשרה לע"ג דמטמא צנגעים דקסצרי דלא שייך למילף מפסולת גורן ויקצ לפסול דצצר המטמא צנגעים מאחר דאין מטמא צשאר טומאות והיינו אמרו דבר אחד צמה שאין מסככין דצצר המטמא צנגעים דליכא למימר דחוץ מפשתן דקאמר ר"ש צן אלעזר צצגד פשתן איירי וכרבנן כמו אין צו משום שלש על שלש דהיינו צגד דהא לאו מלתא היא דצההוא גמי הי"ק כל היונא מן העץ אין צו משום שלש על שלש חוץ מן היונא מן הפשתן: אפקותא

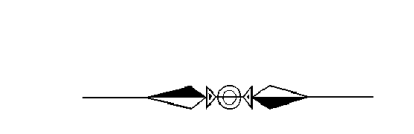
מסורת הש"ס‏^{**עם הוספות**}

א) [לקמן טו.], **ב**) [מוספ' פ"א], **ג**) עיין חולין כה ע"א.

גליון הש"ס

תוס' ד"ה מהו דתימא כו' משמע מהכא דשמייה קיבול. עיין משנה שנות יעקב ח"א סי' לג: [מכמ"י שם. ע' צבת דף יו ע"א צמוס' ד"ה ועל שאר וכו' וצדף נצ (ע"א) [ע"ב] צמוס' היא של אלמוג וכו']:

הגהות וצינונים

א) רש"ל מ"ו (גליון): **ב**) בכת"י בהושני פשתן איני יודע והושני עצמן איני יודע מהו: **ג**) צ"ל האונין כ"ה בגמרא שם ועי' רש"ש בתוס' ד"ה באניצי: **ד**) רש"ל מ"ז (גליון): **ה**) תיבות "שושי פליי"א בלע"ז "שווצרי ארניז"א בלע"ז" ליתא בכת"י ובארו"ז: **ו**) דיבור זה שייך לעיל סוף עמוד א: **ז**) צ"ל ובולץ שהתירין (מנחת יהודה, ועי' מהר"ם): **ח**) [לפנינו בסנהדרין לא נמצא בתוס' אריכות וקיצור ועי' בפ"י הר"ש כלים פכ"ו מ"ב. ועי' תוס' שבת נב: ד"ה היא של אלמוג וכו' דאמרין בית קיבול וכו' לא שמייה בית קיבול ומצוה ליישב דלפי שהחליטו תוס' דהכא וגם הר"ש נשאר קושיות תוספ' בשבת וי"ל קצת] (גליון): **ט**) נראה דט"ס נפל בדבריהם ותחת אונך המוזכר בכל הדיבור צ"ל **אונין** (רש"ש עיי"ש): **י**) צ"ל אכתי קשה (מהר"ם): **כ**) בגמ' שם רבי אֵלֶעזר בן פרטא: **ל**) ר"מ מ"ז (גליון) והר"ש דעסוי גורס **ואינה נאה**:

לעזי רש"י

פלקיי"ש. פירוש צית יד של חלים, קנה של חלים (ויק"ר פכ"ה סימן ד, קהל"ר פ"ב, א [מ].) **צ**רביי"ש. פירוש מסרק של פשתן (שמסרקין צו את הפשתן) (עיין כלים פ"ג מ"ח וערוך ערך מסרק). **ר**ישט"א. פירוש אונין, אגודות של פשתן מנופץ (רש"י צבת דף יו ע"ב ד"ה אונין). **א**רב"א. פירוש עשב, נמא. **פ**לקיר"א. פירוש פאר קרוי"ט.

